

خودآموز سنتور

حسین صبا

ویرایش ارفع اطرای

سرشناسه : صبا، حسین، ۱۳۰۳ - ۱۳۳۹.
عنوان و نام پدیدآور : خودآموز سنتور : مطابق برنامه هنرستان ملی/
تهیه، تنظیم و تألیف حسین صبا.
مشخصات نشر : تهران: سرود، ۱۳۸۱.
مشخصات ظاهری : ۳ ج. : مصور، جدول، (پارتیسیون).
شابک : 978-964-5842-74-9
شابم : 979-0-802602-24-3
یادداشت : صفحه عنوان به انگلیسی:
موضوع : سنتور -- آموزش.
موضوع : سنتور -- پارتیسیون.
شناسه افزوده : اطرای، ارفع، ۱۳۲۰، - ویراستار.
رده بندی کنگره : ۲ص۹س/۶۵۴ MT
رده بندی دیویی : ۷۸۹/۷۴۰۷
شماره کتابشناسی ملی : ۸۱-۳۶۴۸۴ م

انتشارات سرود تهران - میدان هفتم تیر - ابتدای بهارشیراز - شماره ۱۴
تلفن: ۸۸۸۳۶۱۰۴ و ۸۸۳۱۸۵۹۱-۲ - ۰۹۱۰۳۰۸۸۴۰۰

خودآموز سنتور حسین صبا
ویرایش ارفع اطرای
نت نویسی، تایپ و صفحه آرایی زهرا محقق
طرح جلد فرنوش فصیحی
نوبت چاپ پنجم - ۱۴۰۱
تیراژ ۵۰۰ نسخه

شابم: ۳-۲۴-۸۰۲۶۰۲-۰-۹۷۹ ISMN: 979-0-802602-24-3

حق چاپ و نشر برای انتشارات سرود محفوظ است.

فهرست

۵.....	پیشگفتار
۸.....	چگونگی انتشار این کتاب
۱۰.....	سنتور
۱۱.....	مختصری از موسیقی نظری
۱۴.....	علامات موسیقی
۱۶.....	بیست دستور برای نوازندگان سنتور
۱۹.....	جدول سیم‌های سنتور
۱۹.....	اختصارهای سنتور
۲۰.....	تمرینات ۱ تا ۴
۲۱.....	تمرینات ۵ تا ۷
۲۱.....	تمرین ۸ (ریزهای بریده)
۲۲.....	تمرین ۹ (ریزهای پیوسته)
۲۲.....	تمرین ۱۰
۲۲.....	تمرین ۱۱ (مضرب‌های یکریز - ساده)
۲۲.....	تمرین ۱۲ (مضرب‌های یکریز - پرش)
۲۳.....	تمرین ۱۳ (مضرب‌های یکریز - اکتاو)
۲۳.....	تمرینات ۱۴ تا ۱۶
۲۴.....	تمرین ۱۷ (برای دست چپ)
۲۵.....	تمرین ۱۸ (برای هر دو دست)
۲۶.....	تمرین ۱۹ (مضرب‌های برابر)
۲۸.....	تمرین ۲۰ (دو راست)
۲۸.....	چهارمضرب شور
۳۰.....	تمرین ۲۱ (ضربی شهناز)
۳۲.....	ضربی حسینی (شور)
۳۳.....	تمرین ۲۲ (نوعی از مضرب‌های تغییر اپوزیسیون)
۳۳.....	تمرین ۲۳
۳۴.....	تمرین ۲۴ (مضرب‌های مختلف)
۳۶.....	چهار مضرب سه‌گاه
۳۸.....	پیش‌درآمد شور (علی‌اکبر شهنازی)
۴۱.....	قسمتی از اشتری
۴۲.....	چهار مضرب شور (حبیب‌الله سمعی)
۴۵.....	تمرین ۲۵
۴۶.....	نغمه‌هایی در شهناز (حبیب‌الله سمعی)
۴۸.....	رنگ شور (موسی معروفی)
۵۰.....	پیش‌درآمد سه‌گاه (علی‌اکبر شهنازی)
۵۲.....	چهار مضرب سه‌گاه
۵۴.....	رنگ سه‌گاه
۵۶.....	مخالف سه‌گاه
۵۸.....	کوک‌ها

جدول سیم‌های سنتور

خرک اول	خرک دوم	خرک سوم	خرک چهارم	خرک پنجم	خرک ششم	خرک هفتم	خرک هشتم	خرک نهم	
									سیم‌های پشت خرک
									سیم‌های سفید
									سیم‌های زرد

خرک‌های هشتم و نهم سیم‌های زرد و اول و دوم سیم‌های سفید و هم‌چنین هشتم و نهم سیم‌های سفید و اول و دوم سیم‌های پشت خرک مانند یکدیگر می‌باشند که با علائم و کوک‌های مختلف از هم متمایز می‌شوند.

دو دست بدون علامت   علامت مضرب راست $\wedge$ علامت مضرب دست چپ $\vee$

اختصارهای سنتور

تمرین شماره ۱

در تمرین ۱ نت سفید میزان آخر بدین ترتیب اجرا می‌گردد:

تمرین شماره ۲

در تمرین ۲ نت سفید مانند تمرین ۱ اجرا می‌شود ولی روی سیم زرد.

تمرین شماره ۳

در تمرین ۳ دقت کنید که مضراب‌های چپ و راست در یک زمان روی سیم‌های زرد و سفید فرود آیند.

در تمرین ۳ دوبل نت سفید، میزان آخر بدین ترتیب اجرا می‌گردد:

تمرین شماره ۴

تمرین شماره ۵

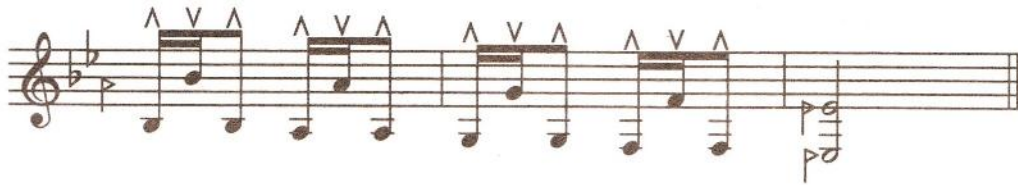
تمرین شماره ۶

تمرین شماره ۷

در تمرین ۷ نت‌های اشاره و سیاه مجموعاً به صورت مضرب ریز شنیده می‌شوند، به این معنی که فقط اولین مضرب را دست راست به سیم زرد می‌نوازد و بعد هر دو دست روی سیم سفید ادامه می‌دهند.

تمرین شماره ۸
ریزهای بریده

تمرین شماره ۱۳
مضرب‌های یکریز
(اکتاو)

تمرین شماره ۱۴

تمرین شماره ۱۵

تمرین شماره ۱۶

حسین صبا، فرزند حسین صبا ملقب به کمال‌السلطان، به سال ۱۳۰۳ ش. در تهران در خانواده‌ای هنردوست و صاحب قلم پا به عرصه‌ی وجود نهاد. پدر وی مدیر روزنامه‌ی ستاره‌ی ایران بود که در تهران منتشر می‌شد. صبا چون بعد از درگذشت پدر به دنیا آمده بود و تنها فرزند ذکور خانواده بود، همان نام پدر را بر وی نهادند. وی از دیپلمه‌های دارالفنون بود و پس از اتمام تحصیلات در دارالفنون، به هنرستان عالی موسیقی (کنسرواتوار) رفت و زیر نظر بهترین اساتید از جمله استاد ملک‌اصلانیان در سال ۱۳۲۸ ش به دریافت دیپلم پیانو کلاسیک از آن هنرستان نائل گردید. همچنین آموزش سنتور را از بدو جوانی نزد استاد ابوالحسن صبا شروع نمود و بعد از مدتی تحت تعلیمات استاد حبیب‌الله سماعی قرار گرفت و هنگامی که به دلایلی کلاس سماعی تعطیل شد دوباره به محضر ابوالحسن صبا بازگشت. حسین صبا نوازنده‌ی چیره‌دست پیانو و سنتور، از معدود هنرمندانی بود که به موسیقی علمی و عملی تسلط کامل داشت و این هنر والا را نزد بهترین اساتید زمان خود آموخته بود و بدون شک وجود وی توانست در حیات سنتورنوازی که به همت اساتید فقید حبیب‌الله سماعی و ابوالحسن صبا پایه‌گذاری شده بود نقشی مؤثر و سازنده داشته باشد.

حسین صبا تدریس پیانو و سنتور را از مهر ماه ۱۳۳۰ ش در هنرستان موسیقی ملی شروع کرد و تا زمان وفات تنها استاد سنتور هنرستان بود. از خدمات ارزنده‌ی وی ضمن تعلیم شاگردان، تألیف کتاب خودآموز سنتور است که چاپ اول آن در خرداد ۱۳۳۵ و چاپ دوم در دی ماه ۱۳۳۸ در زمان حیات ایشان منتشر گردید و بعد از فوت وی به دفعات تکثیر گردید. صبا مردی متین، خوش‌رو، مهربان و مبری از هرگونه آرایش رفتاری و اخلاقی بود و به معنی واقعی ویژگی‌های خاص یک معلم را دارا بود. وی همیشه زندگی را به طنز می‌گرفت حتی در تمام دوران بیماری شکایتی از او شنیده نشد. خانه‌ی او همیشه محل اجتماع دوستان هنرمند و شاگردانش بود. در کار تدریس بسیار صبور و پرحوصله و سخاوتمند و برای شاگردانش به حق پدری دلسوز و شایسته بود و در طول زندگی کوتاه خود از شهرت‌های کاذب و تجارت هنری به شدت اجتناب می‌ورزید. با تشکیل ارکستر سازهای ملی به سرپرستی زنده‌یاد مهدی مفتاح در سال ۱۳۳۶ در هنرستان موسیقی ملی صبا تک‌نوازی و اجرای برنامه‌هایی را در آن ارکستر عهده‌دار بود و آثاری از تک‌نوازی وی ضبط شده بر روی نوار در دست می‌باشد. باید اضافه کرد حسین صبا و ابوالحسن صبا با وجود تشابه نام خانوادگی نسبتی با یکدیگر نداشتند. استاد حسین صبا، چندی قبل از درگذشت، از نوعی بیماری مغزی رنج می‌برد و دوبار برای جراحی و معالجه به انگلستان رفت ولی معالجات مؤثر واقع نشد و هنگامی که برای سومین مرتبه آماده‌ی سفر می‌شد بیماری شدت یافت و در بیمارستان هزار تخت‌خوابی به مدت ده روز بستری گردید و عاقبت در روز یکشنبه هجدهم آریبهشت ماه هزار و سیصد و سی و نه شمسی، در سن سی و شش سالگی در همان بیمارستان زندگی را بدرود گفت و در میان احترام همکاران و اقوام و شاگردان در جوار نام‌آوران موسیقی و شعر در مقبره‌ی ظهیرالدوله به خاک سپرده شد.